

*manu*SCRITS

Revista d'història moderna

18

De la monarquia dels Àustries a la dels Borbons:
imatge i història d'un canvi dinàstic i polític

*manu*SCRITS

Revista d'història moderna

18

De la monarquia dels Àustries a la dels Borbons:
imatge i història d'un canvi dinàstic i polític

Manuscrs. Revista d'Història Moderna

Manuscrs. Revista d'Història Moderna / Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. Departament d'Història Moderna i Contemporània.— 1 (maig 1985 - . — Bellaterra : [Universitat Autònoma de Barcelona*, 1985-]. — 23 cm

Annual

ISSN 0213-2397

I. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporània.
I. Història Moderna
94

Comitè de direcció

Ricardo García Cárcel, Lluís Roura Aulinas,
Antoni Simon Tarrés

Coordiadors

Javier Antón, Bernat Hernández

Consell de redacció

José Luis Betrán, Javier Burgos, Raúl Clemente, Antonio Espino, Antonio Fernández Luzón, Montserrat Jiménez Sureda, Oriol Junqueras, Doris Moreno, Manuel Peña, Pilar Sánchez, Jaume Tortella, Jesús Villanueva

Consell assessor

Carlos Aguirre Rojas (Universidad Nacional Autónoma de México, México), Ángel Alcalá (Brooklyn College, The City University of New York, United States), Bruno Anatra (Università di Cagliari, Italia), Fernando Bouza (Universidad Complutense de Madrid, España), James Casey (Norwich University, United Kingdom), Roger Chartier (Écoles des Hautes Études en Sciences Sociales, France), Jaime Contreras (Universidad de Alcalá de Henares, España), Antonio Domínguez Ortiz (Real Academia de la Historia, España), John H. Elliott (Oxford University, United Kingdom), Roberto Fernández (Universitat de Lleida, Espanya), Josep Fontana (Universitat Pompeu Fabra, Espanya), Giovanni Levi (Università Cà Foscari di Venezia, Italia), François López (Université Michel de Montaigne-Bordeaux III, France), Carlos Martínez Shaw (Universidad Nacional de Educación a Distancia, España), Ángel Rodríguez Sánchez (Universidad de Salamanca, España), Eliseo Serrano (Universidad de Zaragoza, España), Bernard Vincent (École des Hautes Études en Sciences Sociales, France), Stuart Woolf (Università Cà Foscari di Venezia, Italia)

Direcció i tramesa d'articles

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament d'Història Moderna
i Contemporània
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Subscripcions i intercanvis

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona) Spain
Tel. 93 581 17 15. Fax 93 581 20 00
sp@uab.es

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Composició

Medusa
c/ Carme, 16 2n 1a
08001 Barcelona. Spain
Tel. 93 302 50 74. Fax 93 302 50 74
medusagraf@mx3.redestb.es

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 20 00
sp@uab.es

ISSN 0213-2397

Dipòsit legal: B. 2994-1985

Impress a Espanya. Printed in Spain

Impress en paper ecològic

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del «copyright», i estarà sotmesa a les sancions establertes a la Llei. S'autoritza la reproducció del sumari i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Les opinions expressades en articles, notes, informacions, ressenyes i treballs publicats a MANUSCRITS són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Aquesta revista es regeix pel sistema de censors.

Índex

Manuscripts

Núm. 18, p. 1-227, 2000, ISSN 0213-2397

Les paraules clau són en llenguatge lliure.

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines de l'índex.

13-14 Editorial

DOSSIER. De la monarquia dels Àustries a la dels Borbons: imatge i història d'un canvi dinàstic i polític

17-21 **ROURA I AULINAS, Lluís** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporània)
Presentació. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 17-21, 15 ref.

23-28 **RUIZ JIMÉNEZ, Marta** (Universidad Complutense de Madrid)
La monarquía borbónica francesa del siglo XVIII: un modelo en crisis. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 23-28, 7 ref.

La autora ofrece una interpretación acerca del declive del absolutismo francés en el siglo XVIII y acerca de los límites reformistas de la dinastía borbónica en España.

Palabras clave: Francia, absolutismo, crisis política.

La monarquia Borbònica de la França del segle XVIII: un model en crisi.

L'autor fa una interpretació sobre el declivi del absolutisme a França del segle XVIII i sobre les límits de las reformes de la dinastia Borbónica a Espanya.

Paraules clau: França, absolutisme, crisi política.

The Bourbon French monarchy in the 18th century: a model in crisis

The author makes an interpretation about the decline of French absolutism in the eighteenth-century and de limits of the reforms of the dynasty in Spain.

Key words: France, absolutism, political crisis.

- 29-40 **ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim** (Universitat Pompeu Fabra. Departament d'Humanitats)
Felip V i Catalunya. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 29-40, 39 ref.

Anàlisi de les relacions entre Felip V i Catalunya en el context d'una lluita entre parlamentarisme i absolutisme. Durant la Guerra de Successió es debat una opció política entre un sistema de govern català sòlid i amb capacitat de renovació, basat en criteris contractuals i pactistes, i una autoritat borbònica, netament absolutista i unitarista.

Paraules clau: Felip V, Catalunya, segle XVIII, absolutisme, parlamentarisme.

Felipe V y Cataluña

Análisis de las relaciones entre Felipe V y Cataluña en el contexto de una lucha entre parlamentarismo y absolutismo. Durante la Guerra de Sucesión se debate una opción política entre un sistema de gobierno catalán sólido y con capacidad de renovación, basado en criterios contractuales y pactistas, y una autoridad borbónica, netamente absolutista y unitarista.

Palabras clave: Felipe V, Cataluña, siglo XVIII, absolutismo, parlamentarismo.

Philip V and Catalonia

Analysis of the relations between Philip V and Catalonia in the context of a dispute between parliamentarism and absolutism. During the War of Succession a political option between a system of solid Catalan government with capacity of renovation, based on contractual criteria, confront a Bourbon authority, genuinely absolutist and unitary.

Key words: Philip V, Catalonia, 18th century, absolutism, parliamentarism.

- 41-62 **LEÓN SANZ, Virginia** (Universidad Complutense de Madrid. Departamento de Historia Moderna)
El reinado del archiduque Carlos en España: la continuidad de un programa dinástico de gobierno. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 41-62, 91 ref.

El gobierno del Archiduque en España durante la Guerra de Sucesión española aparece como una continuidad con el programa de reformas del reinado de Carlos II, aunque los acontecimientos bélicos condicionaron la viabilidad de un proyecto político que la dinastía Habsburgo parecía garantizar. Después del conflicto, la influencia institucional española en la monarquía austríaca y las obras de pensamiento político amplían el significado de la causa austracista.

Palabras clave: Guerra de Sucesión española, archiduque Carlos, administración, XVIII.

El regnat de l'arxiduc Carles a Espanya: la continuïtat d'un programa dinàstic de govern

El govern de l'Arxiduc a Espanya durant la Guerra de Successió espanyola apareix com una continuïtat amb el programa de reformes del regnat de Carles II, malgrat que els esdeveniments bèl·lics condicionaren la viabilitat d'un projecte polític que la dinastia Habsburg semblava garantir. Després del conflicte, la influència institucional espanyola a la monarquia austríaca i les obres de pensament polític amplien el significat de la causa austríaca.

Paraules clau: Guerra de Successió espanyola, arxiduc Carles, administració, XVIII.

The reign of archduke Charles in Spain. The continuity of a dynastic program of government.

The government of the archduke in Spain during the war of Spanish Succession appears like a continuity with the program of reforms of the reign of Charles II, to grief that the war conditioned the viability of a political project that the Hapsburg seemed to guarantee. After the conflict, the Spanish institutional influence in the Austrian monarchy and the works of political thought extend the meaning of the Austrian cause.

Key words: War of Spanish Succession, Archduke Charles, administration, 18th century.

63-91 **TORRAS I RIBÉ, Josep M.** (Universitat de Barcelona. Departament d'Història Moderna)

La rereguarda catalana entre la darrera ofensiva aliada i el capgirament internacional (1710-1712). *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 63-91.

Els darrers episodis de la pugna entre Àustries i Borbons esdevinguts en la geografia peninsular són plantejats per l'autor a partir del ressò que tingueren entre les institucions catalanes. Des d'aquesta perspectiva es pot considerar que les previsions militars de les potències aliades responien a uns interessos estratègics que en molts casos no tenien en compte les penalitats i la desmoralització que patia la societat catalana de l'època. És a dir, el fracàs de l'ofensiva aliada sobre Madrid hauria estat deguda tant a raons militars com a l'enfonsament de la línia del front en les terres de la rereguarda, que ocasionà l'ocupació borbònica d'extenses zones de la Catalunya central i la caiguda de Girona en mans dels francesos. Aquestes mostres d'indigència militar, tant com l'accés de l'arxiduc a la corona imperial, explicarien la defecció vergonyant d'Anglaterra i Holanda del bàndol austríaca.

Paraules clau: Guerra de Successió, Àustries, Borbons, Anglaterra, Madrid, Catalunya, ofensiva, diplomàcia, rereguarda.

La retaguardia catalana entre la última ofensiva aliada y el giro internacional (1710-1712)

Los últimos episodios de la pugna entre Austrias y Borbones ocurridos en la geografía peninsular son planteados por el autor a partir del eco que tuvieron entre las instituciones catalanas. Desde esta perspectiva se puede considerar que las previsiones militares de las potencias aliadas respondían a unos intereses estratégicos que en muchos casos no tenían en cuenta las penalidades y la demoralización que sufría la sociedad catalana de la época. Es decir, el fracaso de la ofensiva aliada sobre Madrid se debió a causas militares, pero también al hundimiento de la línea del frente en las tierras de la retaguardia, que provocó la ocupación borbónica de extensas zonas de la Cataluña central y la caída de Girona en manos de los franceses. Estas muestras de indigencia militar, como el acceso del archiduque a la corona imperial, explicarían la defección vergonzosa de Inglaterra y Holanda del bando austracista.

Palabras clave: Guerra de Sucesión, Austrias, Borbones, Inglaterra, Madrid, Cataluña, ofensiva, diplomacia, retaguardia.

The Catalan rearguard between the last allied offensive and the international turn (1710-1712)

The last episodes of the struggle between Austrians and Bourbons in Peninsular geography are raised by the author from the echo that they had between the Catalan institutions. From this perspective it is possible to be considered that the military forecasts of the allied powers responded to strategic interests that in many cases they did not consider the penalties and the demoralization that the Catalan society of the time underwent. That is to say, the failure of the offensive allied on Madrid had to military causes, but also to the collapse of the line of the front in territories of the rearguard, that caused the bourbon occupation of extensive zones of central Catalonia and the fall of Girona into the hands of the French. These samples of military indigences, as the access of the Archduke to the imperial crown, would explain the shameful defection of England and Holland of the austracist side.

Key words: War of Succession, Austrians, Bourbons, England, Madrid, Catalonia, offensive, diplomacy, rearguard.

93-111 **LÓPEZ-CORDÓN, María Victoria** (Universidad Complutense de Madrid. Departamento de Historia Moderna)

Instauración dinástica y reformismo administrativo: la implantación del sistema ministerial. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 93-111, 28 ref.

La autora presenta los cambios administrativos que ocurrieron con los primeros Borbones. Son un anuncio de las líneas políticas del siglo XVIII que ven fracasar el sistema de consejos frente a la creciente importancia de las secretarías, lo que condujo a un proceso de afirmación ministerial, emblema de un modelo administrativo más unitario y ejecutivo.

Palabras clave: siglo XVIII, administración, secretarías de Estado, consejos, gobierno, Borbones.

Instauració dinàstica i reformisme administratiu: la implantació del sistema ministerial.

L'autora presenta els canvis administratius que s'esdevingueren amb els primers Borbons. Són un anunci de les línies polítiques del segle XVIII que veuen fracassar el sistema de consells enfront de la creixent importància de les secretaries, la qual cosa va conduir a un procés d'afirmació ministerial, emblema d'un model administratiu més unitari i executiu.

Paraules clau: segle XVIII, administració, secretaries d'Estat, consells, Govern, Borbons.

Dynastic restoration and administrative reforming policy: the implantation of the ministerial system

The author presents the administrative changes that happened with the first Bourbons. They are an announcement of the political lines of 18th century that see fail the system of Councils as opposed to the increasing importance of the secretariats, which lead to a process of ministerial affirmation, emblem of an administrative model more unitarian and executive.

Key words: 18th century, administration, secretaries of State, councils, government, Bourbons.

113-139 **DEDIEU, Jean-Pierre** (Maison des Pays Ibériques. CNRS-Université Michel de Montaigne/Bordeaux III)

La Nueva Planta en su contexto. Las reformas del aparato del Estado en el reinado de Felipe V. *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 113-139.

El autor hace un exhaustivo repaso de las reformas gubernamentales emprendidas por Felipe V. La intensidad y coherencia de la práctica de gobierno son puestas en correlación con una afirmación del poder del monarca, con originalidad respecto del modelo absolutista francés. Con todo las resistencias de la élite política disminuyeron sensiblemente desde 1724 el alcance del reformismo.

Palabras clave: Felipe V, administración, absolutismo, siglo XVIII, reformismo, Estado.

La Nova Planta en el seu context. Les reformes de l'aparell de l'Estat al regnat de Felip V

L'autor fa un exhaustiu repàs de les reformes governamentals empreses per Felip V. La intensitat i coherència de la pràctica del govern són posades en correlació amb una afirmació del poder del monarca, amb originalitats respecte del model absolutista francès. Amb tot, les resistències de l'elit política van disminuir sensiblement l'abast del reformisme des del 1724.

Paraules clau: Felip V, administració, absolutisme, segle XVIII, reformismo, Estat.

The Nueva Planta in context. The reforms in the State of Philip V

The author makes an exhaustive review of the governmental reforms undertaken by Philip V. The intensity and coherence of the government practice is put in correlation with an affirmation of the power of the monarch, with originality respect to the French absolutist model. The resistance of the political elite diminished yet sensibly from 1724 the reach of the reforming policy.

Key words: Philip V, administration, absolutism, 18th century, reformism, State.

141-160 **TORTELLA, Jaume** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporània)

Legislación en el cambio dinástico: «La nueva planta cultural». *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 141-160, 10 ref.

A la victoria militar de Felipe V siguieron los Decretos de *Nueva Planta*, mediante los cuales se suprimieron los fueros de aquellos reinos que más se habían enfrentado a las pretensiones hereditarias, en especial el de Cataluña. Dicha legislación se enmarcaba, además, en la tendencia absolutista y centralizadora que impondría la nueva dinastía borbónica, cuya política cultural seguiría los mismos pasos. La creación de Academias, de la Biblioteca Real y de otros organismos culturales bajo protección de la corona, iba a constituir lo que aquí se califica de *Nueva Planta* cultural, es decir, una red de instituciones cuyo objetivo no era otro que extender el control de la monarquía a todos los ámbitos del poder.

Palabras clave: Nueva Planta, Felipe V, Fernando VI, cultura, Reales Academias, Real Biblioteca, legislación, absolutismo.

Legislació en el canvi dinàstic: «La nova planta cultural»

Després de la seva victòria militar, Felip V promulgà els Decrets de *Nova Planta*, suprimint les lleis forals dels regnes que més s'havien resistit a les seves pretensions hereditàries, en especial el Principat de Catalunya. Aquests decrets s'emmarcaven en la tendència absolutista i centralitzadora de la nova dinastia borbònica, la política cultural de la qual seguiria les mateixes pautes. La creació d'Acadèmies, de la Reial Biblioteca i d'altres organismes culturals, sota la protecció de la corona, constituïria allò que aquí s'anomena *Nova Planta* cultural, és a dir, una xarxa d'institucions amb l'objectiu d'estendre el control de la monarquia a tots els àmbits del poder.

Paraules clau: Nova Planta, Felip V, Ferran VI, cultura, Reials Acadèmies, Reial Biblioteca, legislació, absolutisme.

Legislation in dinastic change: «The cultural new plant»

Following his military victory, Philip V ordained a series of *New Plant* decrees intended to eradicate statutory laws out of those reigns considered hostile to his hereditary rights, among which Catalonia was of particular significance. Those decrees were in line with Bourbon absolutist and centralised policies, which included the control of cultural affairs. The various Royal Academies

and Library as well as other cultural institutions established under the king's protection were what is here characterised as the cultural *New Plant*, a network of academic establishments intended to spread royal control over every slice of power.

Key words: New Plant, Philip V, Ferdinand VI, culture, Royal Academies, Royal Library, legislation, absolutism.

MISCEL·LÀNIA

- 163-184 **SERRALLONGA I URQUIDI, Joan** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporània)
 Prohoms, propietaris i artesans de camí a la industrialització. La crisi del Gremi de Paraires de Voltregà (Osona), 1760-1790. *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 163-184, 7 tab.

A la segona meitat del segle XVIII, el treball de la llana, lli i cànem es concentra poderosament a la Catalunya central. El Comú de Voltregà és el major productor de teixits de llana de la Plana de Vic en aquesta època preindustrial. A partir de 1760 apareixen signes de crisi, tot i que Voltregà destina recursos a construccions sumptuàries. El gremi de Paraires i Teixidors voltreganès es desballesta completament entre 1780 i 1810. Els rics prohoms, els propietaris agrícoles i els treballadors seguiran camins distints en el trànsit de la manufactura a la indústria moderna. El terme s'esmicola en tres municipis. La proletarització dels artesans els subordina als controladors en condicions de misèria. El terme d'artesans es converteix durant la primera fase de la industrialització en un municipi d'obres que viuran pobrament de les noves fàbriques del canal del Ter.

Paraules clau: Catalunya, segle XVIII, gremis, paraires, protoindustrialització.

Prohombres, propietarios y artesanos de camino a la industrialización. La crisis del Gremio de *Paraires* de Voltegrà (Osona), 1760-1790

En la segunda mitad del siglo XVIII, el trabajo de la lana, el lino y el cáñamo se concentra poderosamente en la Cataluña central. El término de Voltregà es el mayor productor de tejidos de lana de la Plana de Vic en esta etapa preindustrial. A partir de 1760 aparecen signos de crisis, a pesar de que Voltregà destina recursos a construcciones suntuarias. El gremio de Pelaires y Tejedores voltreganés se desbarata completamente entre 1780 y 1810. Los prohombres, los propietarios agrícolas y los trabajadores seguirán caminos distintos en el tránsito de la manufactura a la industria moderna. El término se fracciona en tres municipios. La proletarización de los artesanos los subordina a los controladores en condiciones de miseria. El municipio de artesanos se convierte durante la primera fase de la industrialización en una población de obreros que vivirán pobremente de las nuevas fábricas del canal del Ter.

Palabras clave: Cataluña, siglo XVIII, gremios, pelaires, protoindustrialización.

Greats men, proprietors and craftsmen of way to industrialization. The crisis of the Guild of *Paraires* of Voltregà (Osona), 1760-1796.

In second half of century XVIII, the work of the wool, the linen and the hemp are concentrated powerfully in central Catalonia. Voltregà is the greater producer of tweeds of Vic in this preindustrial stage. As of 1760 they appear signs of crisis, although Voltregà destines resources to sumptuary constructions. The Guild of *paraires* and weavers of Voltregà undoes completely between 1780 and 1810. The greats men, the agricultural proprietors and the workers will follow ways different in the transit from the manufacture the modern industry. The term is divided in three municipalities. The proletarianization of the craftsmen subordinates them to the controllers in conditions of misery. The municipality of craftsmen becomes during the first phase of industrialization a population of workers who will live poorly on the new ones.

Key words: Catalonia, 18th century, guilds, *paraires*, protoindustrialization.

185-197 **SORIA MESA, Enrique** (Universidad de Córdoba. Departamento de Historia Moderna, Contemporánea y de América)

Los estudios sobre las oligarquías municipales en la Castilla moderna. Un balance en claroscuro. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 185-197, 81 ref.

El autor presenta un completo balance sobre las élites locales de la Castilla moderna. Señala las líneas de investigación actuales y las ausencias historiográficas. Centra sus conclusiones en la constatación de la existencia de un fuerte proceso de ascenso social que benefició a las oligarquías locales de la época y las convirtió en firmes defensoras del Estado moderno.

Palabras clave: oligarquía, élites, municipios, Castilla, redes sociales, Estado moderno, historiografía.

Els estudis sobre les oligarquies municipals a la Castella moderna. Un balanç en claroscuro

L'autor presenta un complet balanç sobre les elits locals de la Castella moderna. Assenyalava les línies d'investigació actuals i les absències historiogràfiques. Centre les seves conclusions en la constatació de l'existència d'un fort procés d'ascens socials que va beneficiar les oligarquies locals de l'època i que les va convertir en fermes defensors de l'Estat modern.

Paraules clau: oligarquía, elits, municipis, Castella, xarxes socials, Estat modern, historiografía.

The studies on the municipal oligarchies in modern Castile. A balance in chiaroscuro.

The author presents a complete balance on the local elites of modern Castile. He indicates to the present lines of investigation and the historiographic absences. He centers his conclusions in the establishment of the existence of a fort

process of social ascent that benefitted to the local oligarchies of the time and it turned them into firm defenders of the modern State.

Key words: social oligarchy, elites, municipalities, Castile, networks, modern State, historiography.

199-217 **CASTELLÀ I PUJOLS, Ma Betlem** (Universitat Autònoma de Barcelona) La Guerra Gran a l'abric de la historiografia catalana. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 199-217, 81 ref.

La historiografia catalana de la Guerra Gran s'ha trobat malauradament sempre a l'ombra de dues grans guerres, que han acaparat majoritàriament l'atenció dels historiadors d'ací i de l'estranger: la Guerra de Successió on es perderen les llibertats de Catalunya, i la Guerra del Francès on transcorregueren els inicis de la Revolució Liberal Espanyola. No obstant això, la Guerra Gran s'ha caracteritzat també, fins els anys seixanta d'aquest segle, per servir a un discurs polític, ja sia reaccionari, catalanista o liberal. Tanmateix, els historiadors catalans de finals d'aquest segle han sabut otorgar-li la importància que mereixia i desabillar-la dels tòpics que majoritàriament l'han acompanyat d'ençà de 1793-1795.

Paraules clau: historiografia catalana, «Guerra Gran», segles XVIII, XIX i XX.

La «Guerra Gran» al abrigo de la historiografía catalana

La historiografía catalana de la «Guerra Gran» se ha encontrado desafortunadamente siempre a la sombra de dos grandes guerras, que han acaparado mayoritariamente la atención de los historiadores de aquí y del extranjero: La Guerra de Sucesión donde se perdieron las libertades de Cataluña, y la Guerra de la Independencia donde transcurrieron los inicios de la Revolución Liberal Española. A pesar de ello, la «Guerra Gran» se ha caracterizado también, hasta los años sesenta de este siglo, por servir a un discurso político, ya sea reaccionario, catalanista o liberal. No obstante, los historiadores catalanes de finales de este siglo han sabido otorgarle la importancia que merecía y desabrigarla de los tópicos que mayoritariamente la habían acompañado desde 1793-1795.

Palabras clave: historiografía catalana, «Guerra Gran», siglos XVIII, XIX y XX.

The «Guerra Gran» in the perspective of Catalan Historiography

Catalan historiography of the «Guerra Gran» has always been unfortunately found in the shadow of two great wars, which have monopolised the national and foreign historians' attention: the Succession War where Catalonia liberties were lost, and the Independence War where the Spanish Liberal Revolution started. However, the «Guerra Gran» has also been characterised until the 60's of this century, to be useful for a political speech: reactionary, catalan nationalism or liberal. But catalan historians from the end of this century knew how to give the importance that the war deserved and save it of the topics which have gone with it from 1793-1795.

Key words: catalan historiography, «Great War», centuries XVIII, XIX and XX.

Treballs d'investigació

221-223 **TORTELLA, Jaume**

Luigi Boccherini en la Ilustración española. *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 221-223.

225-227 **JUNQUERAS I VIES, Oriol**

Guerra, economia i política a la Catalunya de l'alta edat moderna. *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 2000, núm. 18, p. 225-227.